

Drugo predavanje dokazuje, da je Gospodin umro i pokopan, te da je uskrsnuo. Dva su dokaza odlučna za uskrsnuće Isusovo: prazan grob i Spasiteljeva ukazanja. Ispituje izvještaj evanđelista.

U trećem predavanju raspravlja o realnim aparicijama Gospodinovim, kako se ukazao pobožnim ženama i učenicima i kako Apostoli, napose Petar i Pavao ističu uskrsnuće Isusovo kao realnu činjenicu. (Les apparitions de Jésus resuscité. La foi des apôtres a la résurrection du Seigneur).

U četvrtom predavanju raspršuje sisteme racionalističke naperene protiv Gospodinova uskrsnuća; obara hipotezu vizija (Les visions subjectives, Visionstheorie) i hipotezu mitske ili legendarne transformacije.

Nisu to bile subjektivne vizije, nego realne, objektivne aparicije, osobito lijepo navodi Pavla kao klasičkog svjedoka uskrsnuća. Pavao uvijek luči realnu apariciju Gospodinovu kod Damaska od ostalih svojih vizija; zato je i vjerovao, kako je višeputa naglasio, a osobito sjajno pred Herodom Agripom II. (Exposé et discussion des systèmes rationalistes sur la resurrection de Jésus Christi).

Sa zanosnim apeloem svršava ugledni exegeta svoje konferencije: Dakle nastavit ćemo čuvati ovu vjeru i budući da po sv. Pavlu Krist uskrsnuli više ne umire, ne ćemo dopustiti našom hrabrosti i našom postojanosti, da ovaj Krist, koji živi uvijek u sebi, umr'e megju nama i u našem narodu. Mi ćemo mu čuvati u našem društvu mjesto, koje dolazi uje pobjedniku smrti i izvoru vječnoga života.

Bourchany govori u konferencama 5—8.

U petoj: Evangjeoska čudesa. Povjesnička istinitost čudesnih činjenica saopćenih u evanđeljima.

U šestoj: Svrhunaravski karakter činjenica. Obaranje iznesenih naravnih razjašnjenja.

U sedmoj: Te činjenice odlučno potvrguju, da su osobne izjave Isusove, da je Mesija i Sin Božji, istinite.

U osmoj: Neprisrodobiva (nesravnjiva) svetost Isusova, čudo je u redu čudorednom.

Prema tomu Bourchany nastoji dokazati najprije vjerodostojnost čudesa, u evanđeljima zabilježenih, njihov svrhunaravski karakter; obara expli-

kacije protivničke naravskog reda i ističe čudesa Kristova kao odlučan kriterij za Mesijanstvo i Božanstvo njegovo; a kao čudo moralnog reda riše nedostiživu svetost Spasiteljevu.

Prekrasni i izvanrednom toplotom izrečeni posljednji govor svršava ovim krasnim riječima: Promatrajući život i smrt Isusovu, objavu njegova srca, naše je srce svjesno, da je svaka zabluda nemoguća; da je jedini Bog postavši čovjekom mogao tako živjeti, tako umrijeti, tako ljubiti. Isama nevjera u svojim veoma rijetkim urama jasnog naziranja i lojalnosti često divila se, još će se diviti, da opetuje priznanje Russoovo: Ako je život i smrt Sokratova mudraca, život i smrt Isusov je Boga...

Dr. F. Zagoda.

Cursus Scripturae Sacrae.
Fr. Zorell. S. J. Novi Testamenti Lexicon Graecum, fasciculi quattuor; Parisiis Lethielleux. 646 p.

Svaki, koji želi, da vječnu evangjeosku istinu promatra u originalu, raduje se ovomu vrsnom djelu.

Riječnik Zorellon je udešen za kritička izdanja N. Z. Obzire se osim značenja, koje riječ imade u N. Z. i na značenje kod klasika, septuaginte, papyrusa. Osvrće se takogjer dovoljno na političke, kulturne i prirodne snšaje Palestinske. Resi ga pregnantna dikcija, lapidarnost i uporaba kritičkih znakova. Ne zanemaruje takogjer naglasiti značenja riječi i u prijevodima. Kao primjer, kako je riječnik izvrstan navest ćemo riječ: *επιούσιος* adj.: Mt. 6, 11. L. 11, 3. precantes petere iubemur *τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον* vulg. panem nostrum supersubstantialem (Mt., cotidianum (L); de etymologia ac vi vocabuli non certo constat. 1. Ad analogiam adiectivorum *ἐφημέριος, ἐπιμήνιος, ἐπιετήσιος* etc. (ad diem, mensem, annum sufficiens; tamdiu durans) explicari potest *ἐπὶ τὴν ἰούσαν* sc. *ἡμέραν*, ad diem venientem s. incipientem pertinens aut sufficiens [*έναι* de tempore = modo instare, statim futurum esse; Od 2, 89; Builly *εἶμι* [3]. 2. Si vox derivatur a) ab *ἡ ἐπιούσα* sc. *ἡμέρα*, prout haec est aut dies insequens, posterus, crastinus [exempla V. in *ἐπ-εμι*] aut

„dies modo nunc incipiens“ (Plat. Crito p. 44 a) aut petimus panem crastinum i. e. ad diem crastinum pertinentem vel sufficientem (. . . . Zenner, Zeitschrift f. kat. Theol. 1893. p. 174., — aut petimus mane panem eius diei quem incipimus s. hodiernum. b) Si derivatur ab τὸ ἐπιὼν „tempus proxime instans“ Eur. fr. 1058 — ὁ ἐπιὼν χρόνος Xen. Plat., cfr. ἐκασταίος ab ἐκὼν, petimus panem temporis (proxime) instantis. Fortasse dici potest, textui Matthai (ὁδὸς σήμερον) magis congruere explicationem 2 a, Lucae (δίδου, τὸ καθ' ἡμέραν) magis 2 b. — 3. Minus bene explicatum est: ab ἐπι et ὀδὸτα aut a) ad substantiam vel sustentationem pertinens aut b) supersubstantialis, supernaturalis . . . 4. Interpretationes veterum versionum a) Syr. panem necessitatis. b) Itala „cotidianum“. c) Coptus „panem nostrum crastinum“. d) Gothus Mt. perpetuum; itidem Armenus. e) Aethiops „cibum cuiusque nostri diei“. f) Slavo p. n. supersubstantialem. g) Evgl. Hebraeorum, teste Hieronymo; p. n. crastinum¹.

Preporučamo ovaj izvrсни riječnik slušateljima bogoslovlja i svima, koji žele, da crpe riječ Božju iz najčišćega vrela.
Dr. F. Zagoda.

Dr. Antonin Vřeštál: „Katoličká mravouka“. Díl II. Cast první. Nakladem Dědictví sv. Prokopa. Praha 1912. Str. 447. Cena 8 K.

Prije tri godine izdalo je češko društvo sv. Prokopa prvi dio „Katoličke moralke“ Dra. Ant. Vřeštála. Taj je dio opsizao t. zv. općenitu moralku. Prošle godine izdalo je isto društvo drugi dio Vřeštálove „Katoličke moralke“. Taj obuhvata t. zv. posebnu moralku. Posebna moralka kazuje, kako se u životu imadu provesti pravila općenite moralke; ona potanko izbraja moralne dužnosti čovjeka kršćanina. Posebnu moralku dijele razni pisci na raznolik način. Jedni sa sv. Tomom probiru redom pojedine krjeposti, drugi sa sv. Alfonzom pojedine zapovijedi, treći vrstaju sve u dužnosti spram Boga, sebe

i bližnjega. Svaka od ovih razdjelba imade svojih svijetlih i svojih tamnih strana. V. je upotrijebio onu treću razdjelbu, pa dijeli posebnu moralku na dužnosti spram Boga, sebe i bližnjega. Gore označena knjiga ne obuhvata sva tri dijela, već samo dva: dužnosti spram Boga i dužnosti spram sebe. Dužnosti spram bližnjega obradit će se u posebnom svesku, što ga je pisac za štampu priredio.

Među dužnosti spram Boga reda V. vjeru, ufanje, ljubav i poštovanje Boga ili religiju. Te dužnosti obrađuje uobičajenim načinom, govori naime o definiciji pojedine krjeposti, vrstama njenim i o svojstvima, potrebi, o činima nutarnjim i vanjskim, o grijesima protivnim krjeposti. Tako je kod vjere, ufanja i ljubavi. Svojim načinom i nešto opširnije obrađuje religiju. Pošto je u kratko razložio pojam, razdiobu, potrebu i svojstva religije ili bogoštovlja dijeli čitavu građu o bogoštovnim činima na pet odsjeka: molitva, bogoslužje, crkvene zapovijedi, izvanredni bogoštovni čini, grijesi protivni. U odsjek o molitvi umetnuo je cijelu nauku o časoslovu, koja se obično uzima u pastoralci. Kod bogoslužja opširno govori o obredima, rubrikama, o kruhu i vinu kod sv. mise, o liturgijskim stvarima potrebnim za sv. misu, o dužnosti celebracije, o vremenu za celebraciju, o atenciji i intenciji kod sv. mise, o aplikaciji, stipendiju i o naravnom postu prije sv. mise: i o tomu svemu govori se obično u pastoralci. Crkvene zapovijedi probire sve redom (svetkovanje, nedjelje i blagdana, slušanje sv. mise, post, godišnja sv. ispovijed i uskrсна sv. pričeš, svadbovanje); dodaje još nauku o crkvenoj imovini, koja se obično uzima u crkvenom pravu. Među izvanredne bogoštovne čine broji zavjet, prisegu i zaklinjanje. Grijehe protivne religiji obrađuje običnim načinom.

Dužnosti spram samoga sebe reda u dvoje: kršćansko staranje za vlastita dobra (bona animae, corporis, fortunae) i kršćansku samozataju (pokajanje, poslušnost, pokora, blagost, umjerenost, trijeznost, čistoća). Govoreći o čistoći probire svu građu o šestoj i devetoj zapovijedi Božjoj.

Vřeštál je redoviti profesor moralnog bogoslovlja na češkom sveučilištu u Pragu i kanonik koleg. kaptola

¹ Zorel, Lexicon Graecum p. 210.